

Јелена Вукотић

библиотекар

Народна библиотека Србије

Београд

КУЛТУРНА, ОБРАЗОВНА И ПРОСВЕТНА ДЕЛАТНОСТ НАРОДНИХ БИБЛИОТЕКА У СРБИЈИ У ПЕРИОДУ 2001-2005. ГОДИНЕ

Б. Београд

УВОД

Јавне библиотеке теже да буду средиште културног и уметничког развоја заједнице и да учествују у обликовању њеног културног идентитета. У оквиру тог задатка, оне прате друштвене, економске и културне промене у својој заједници и у складу с њима осмишљавају услуге прилагођене тим променама. Такође, библиотеке морају да поштују културне разноликости и да прате свачије укусе. Велики број корисника чине и деца и млади, не толико окренути традицији, те се библиотеке прилагођавају и њиховим информационом и културним потребама.

Основна сврха библиотека је да, путем разноврсних извора и услуга, обезбеде својим корисницима приступ знању и да на тај начин потпомажу њихово образовање. Поред образовања, библиотеке брину и о другим потребама својих корисника, попут информисања, личног развоја и забаве.

Библиотеке се обраћају и стручној јавности и широј читалачкој публици. Важна су карика у повезивању читалаца и писаца, а отворене су и за друге видове стваралаштва попут ликовног, музичког и позоришног.

За квалитетнију услугу, библиотеке сарађују са осталим културним и стручним институцијама у локалној заједници.

У мањим заједницама, са малобројним местима за културне сусрете, библиотеке имају важну улогу као простор за окупљање: организују културне програме и уступају простор за културне активности.

ЦИЉ

У Београду, сваке године се остварује све већи број разноврсних програма и библиотеке имају велику улогу у културном животу града.

Основни циљ ове анализе је да добијени резултати укажу у којој мери и у ком обиму библиотеке у Београду унапређују културу и шта све чине да би побољшале своју културну и просветну делатност. Анализом ћемо утврдити и на који начин библиотеке скрећу пажњу јавности на овај облик своје делатности и колика је заинтересованост локалне заједнице за ову врсту активности.

МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДЕ

Предмет анализе је културна, просветна и образовна активност 17 народних библиотека у граду Београду: *Библиотеке града Београда* и 13 општинских библиотека у њеном саставу, као и Библиотека *Милутин Бојић* (Палилула), Библиотека *Димитрије Туцовић* (Лазаревац) и Библиотека *Влада Аксентијевић* (Обреновац).

Анализа ретроспективно обухвата период од 2001-2005. године, и рађена је од септембра 2008. до маја 2009. године, на основу доступних извештаја о раду. Велики проблем у њеној изради је непрецизно и описно извештавање библиотека. Најнепотпунији подаци су за 2001. годину, па су добијени резултати у односу на друге године лошији*. Подаци, иако непотпуни, пружају јасну слику о културним активностима библиотека и њиховом великом образовном значају у локалној заједници.

Подаци су приказани путем графикона и табела. Коришћен је оперативни програм MS Office 2007.

РЕЗУЛТАТИ

Библиотеке своју културну мисију остварују путем разних видова активности. По садржају, те активности се могу поделити на: изложбе, књижевне вечери и промоције, трибине и предавања, програме за децу, јубилеје, забавне програме и остале акције и програме, који обухватају веће манифестације, семинаре, радионице, аукције, акције, пројекте, курсеве, секције, награде, конкурсе ... Посебан вид активности чине конференције за штампу и оглашавање у медијима.

У анализираном периоду, било је преко 13.019 програма свих врста. Највише је било програма намењених деци, чак 4.622. Изложби је било 2.849, разних акција и програма 2.662, књижевних сусрета и промоција 1.708, трибина и предавања 658, забавних програма 282 и јубилеја 238.

* библиотека *Влада Аксентијевић* из Обреновца има доступних извештаја само за 2002. годину, па је предмет анализе био само овај период

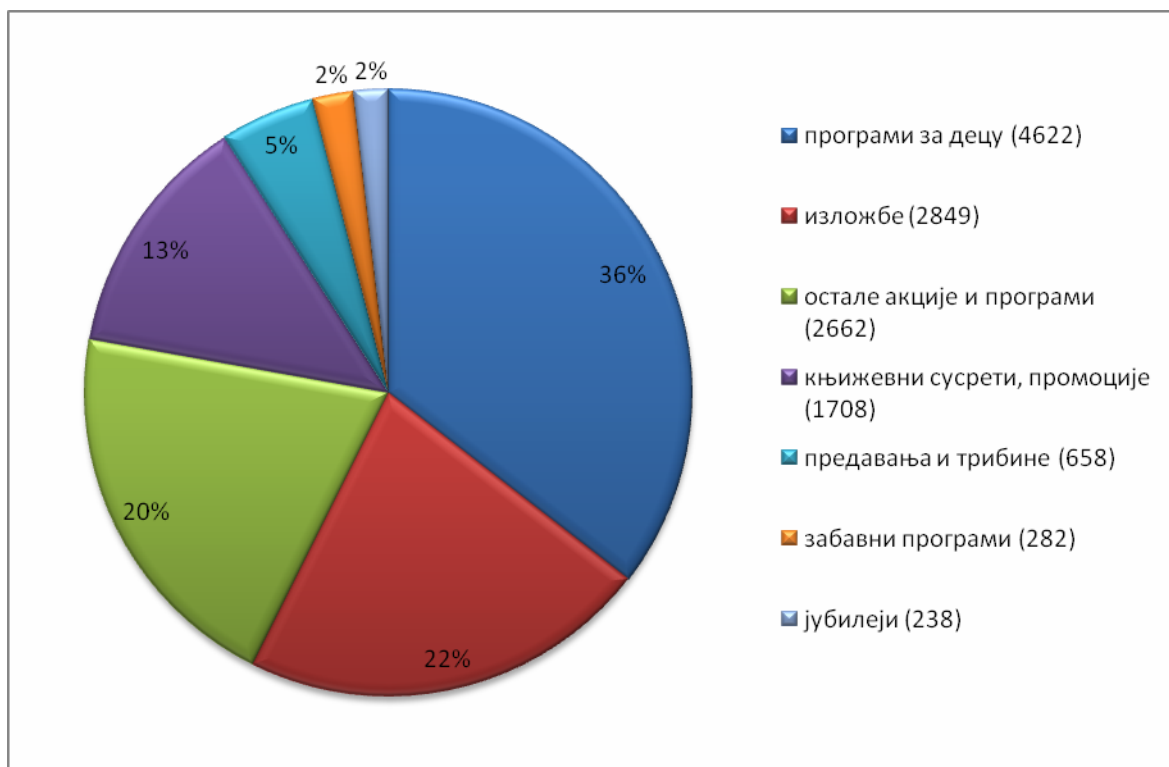


График бр. 1: Програми народних библиотека у Београду према садржају у периоду 2001-2005 год.

Посећеност програма

У просеку, програми београдских библиотека годишње имају више од 237.000 посетилаца. Резултати су добијени на основу извештаја за 2003, 2004. и 2005. годину, јер су подаци о посећености за овај период најпотпунији и, у већини библиотека, тек тада уведени у извештаје. Најпопуларније су изложбе књига, програми за децу, ликовне изложбе и различите акције и програми, а потом књижевни сусрети и промоције, јубилеји, трибине и предавања и забавни програми.

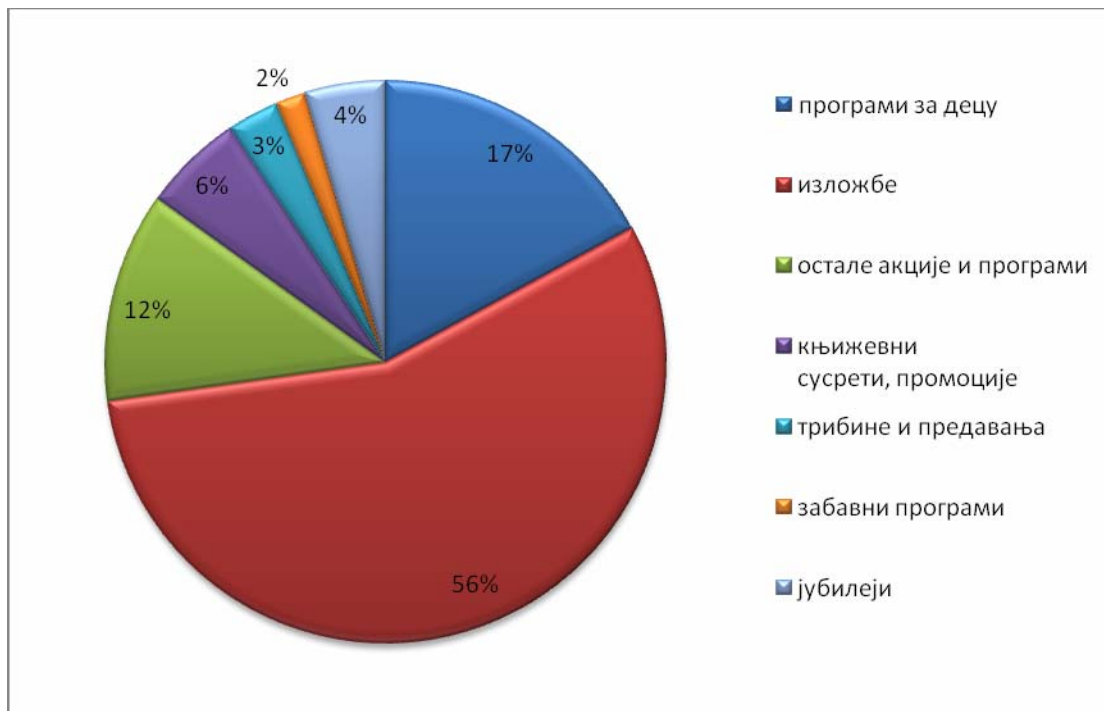


График бр. 2: Укупан број посетилаца програма народних библиотека у Београду у периоду 2001-2005 год.

ИЗЛОЖБЕ

У периоду од 2001-2005. године избројано је 2.849 изложби свих врста. Највише изложби оствариле су библиотеке *Вук Караџић* (Звездара) 353, *Милутин Бојић* (Палилула) 338, *Миодраг Булатовић* (Раковица) 324, *Библиотека града Београда* 278, *Исидора Секулић* (Савски венац) 260, *Свети Сава* (Земун) 250, *Вук Караџић* (Нови Београд) 227 и *Ђорђе Јовановић* (Стари град) 193, а потом *Петар Кочић* (Врачар) 171, *Лаза Костић* (Чукарица) 103, *Илија Гарашанин* (Гроцка) 78, *Јован Дучић* (Барајево) и *Милован Видаковић* (Сопот) по 68, *Димитрије Туцовић* (Лазаревац) 66, *Деспот Стефан Лазаревић* (Младеновац) 51, *Доситеј Обрадовић* (Вождовац) 17 и *Влада Аксентијевић* (Обреновац), у 2002. години, 4.

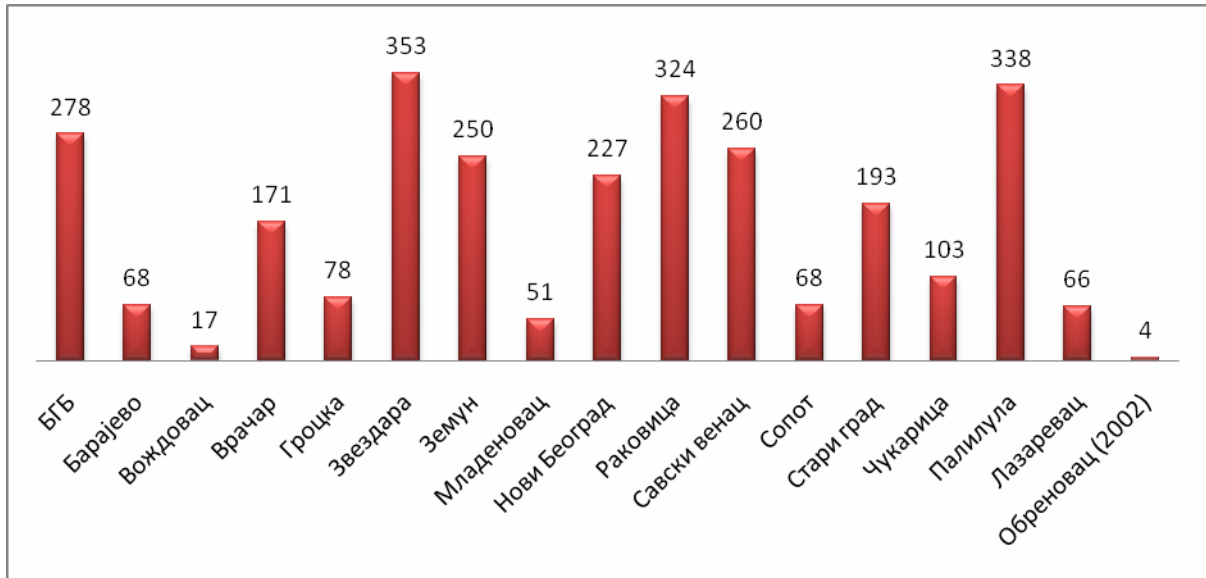


График бр. 3: Изложбе свих врста народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005 год.

Библиотеке су излагале књиге, слике, фотографије, дечје цртеже, маске, лутке, литерарне радове, часовнике, ускршња јаја, иконе, вајарске радове, етно одевне предмете, витраже, мозаике... Изложбе су одржаване, углавном, у просторијама библиотека, али и на другим местима, јер неке библиотеке немају простора за одржавање овог вида културне активности. Изложбе су често организоване као део прославе неког јубилеја, или као део какве веће манифестације. У реализовању изложби, библиотеке су сарађивале са другим установама културе, попут музеја, галерија, факултета или разних удружења.

У библиотеци Свети Сава (Земун) организована је изложба заборављених предмета читалаца. У Библиотеци града Београда изложене су насловне стране недељника Време.

Највише интересовања код локалне јавности су имале тематске изложбе, посвећене неком значајном друштвеном или историјском догађају, манифестацији, јубилеју, животу и раду знамените личности или дану саме библиотеке.

70 год. рођења Данила Киша, 200 година од рођења Х. К. Андерсена, Сто година Нобелове награде, Сто година од смрти Жила Верна, Светска година физике 2005, Сто година специјалне теорије релативности, Владан Десница поводом стогодишњице рођења, посвећена Александру Тишми, двестагодишњица рођења Виктора Игоа, изложба посвећена наградама Меша Селимовић и Бора Станковић, 70 година Библиотеке града Београда, Дан Мартина Лутера Кинга, изложба о животу и раду Симе Матавуља, изложба посвећена Слободану Селенићу, Београд Деспота Стефана Лазаревића, Прича о бициклу...

Неке од ових изложби су имале бројна гостовања, попут изложбе о животу и стваралаштву Владана Деснице, о Јовану Јовановићу Змају, о Данилу Кишу или изложба *Београд деспота Стефана Лазаревића*...

Изложбе књига

Било је преко 1.920 изложби књига. Библиотеке су најчешће излагале нова издања и новонабављене књиге, публикације из фонда поводом разних годишњица, књиге занимљивих и ретких наслова, најчитаније наслове у току године или одређеног периода, најбоља издања одређене издавачке куће или најновија издања за децу... Организовале су продајне изложбе књига познатих издавачких кућа од којих су неке биле и хуманитарног карактера.

Ликовне изложбе

Библиотеке су излагале и слике, аквареле, портрете, графике, мозаике, вајарске радове, иконе, дечје цртеже и ликовне радове, сликовнице, уметничке фотографије, награђене радове након разних ликовних конкурса или ликовних колонија. Углавном су то биле изложбе академских сликара, али и студената и наставника ликовних академија из Београда, Новог Сада, Бања Луке ... Било је преко 888 ликовних изложби. После одржаних изложби, библиотеке су обогаћивале свој фонд сликама уметника.

Галерија Атријум Библиотеке града Београда је простор у коме се одржавају самосталне и колективне ликовне изложбе домаћих и страних уметника, као и књижевне и јубиларне изложбе.

Библиотекари Одељења уметности у БГБ за сваку изложбу коју организују припремају каталошки предговор и одговарајући текст у каталогу који прати изложбу са биографијом уметника и списком изложених радова.

У малој галерији Миљковић, при библиотеци Вук Караџић, реализује се велики број изложби. То је једини изложбени простор на Звездари.

Изложбе за децу и изложбе дечјих радова

Библиотеке су имале успешну сарадњу са предшколским установама и школама, па су организовале изложбе радова деце неке одређене школе или вртића. Најчешће су то биле изложбе радова на задате теме (*Ускрс, Свети Сава, Јесен, Како замишљам библиотеку*), изложбе радова након ликовних конкурса, или у оквиру школа сликања и цртања или разних радионица. Изложбе су организоване и у оквиру дечјих фестивала – изложбе лутки, маски, часовника, сликовница, награђених радова ...

По годинама, од укупно 2.849 изложби свих врста, највише изложби је остварено у 2004. години, 690, у 2005. години 661, у 2002. години 602, а потом у 2003. години 512 и у 2001. години је било најмање, 384.

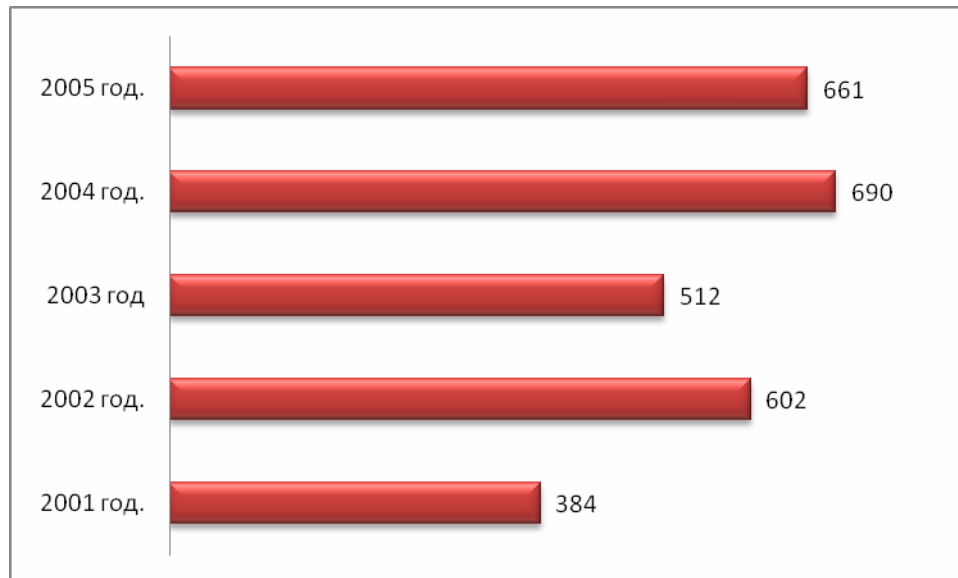


График бр. 4: Изложбе свих врста народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

Посећеност

Изложбе књига су биле најпосећенији програми библиотека. Од 2003-2005. године изложбе свих врста је посетило преко 261.027 посетилаца.

Изложба која је до 2005. године забележила највећи број посетилаца је изложба о животу и раду Данила Киша, отворена фебруара 2005. год. у галерији Библиотеке града Београда, поводом обележавања 70-годишњице пишевог рођења. Поставку изложбе чине штампани панои са фотографијама, рукописима и документима Данила Киша. Изложба је имала велики одјек у јавности и бројна гостовања.

КЊИЖЕВНИ СУСРЕТИ И ПРОМОЦИЈЕ

У овом периоду, избројано је 1.708 промоција и књижевних сусрета. Више од трећине ових програма остварила је Библиотека града Београда, 641, потом библиотеке Доситеј Обрадовић (Вождовац) 119, Ђорђе Јовановић (Стари град) 102, Илија Гарашанин (Гроцка) 92, Лаза Костић (Чукарица) 86, Милован Видаковић (Сопот) 70, Петар Кочић (Врачар) и Милутин Бојић (Палилула) по 69, Свети Сава (Земун) 67, Деспот Стефан Лазаревић (Младеновац) 62, Вук Караџић (Звездара) 60, Димитрије Туцовић (Лазаревац) 52, Вук Караџић (Нови Београд) 46, Миодраг Булатовић (Раковица) 44, Исидора Секулић (Савски венац) 40, Јован Дучић (Барајево) 18 и Влада Аксентијевић (Обреновац), у 2002. години, 9.

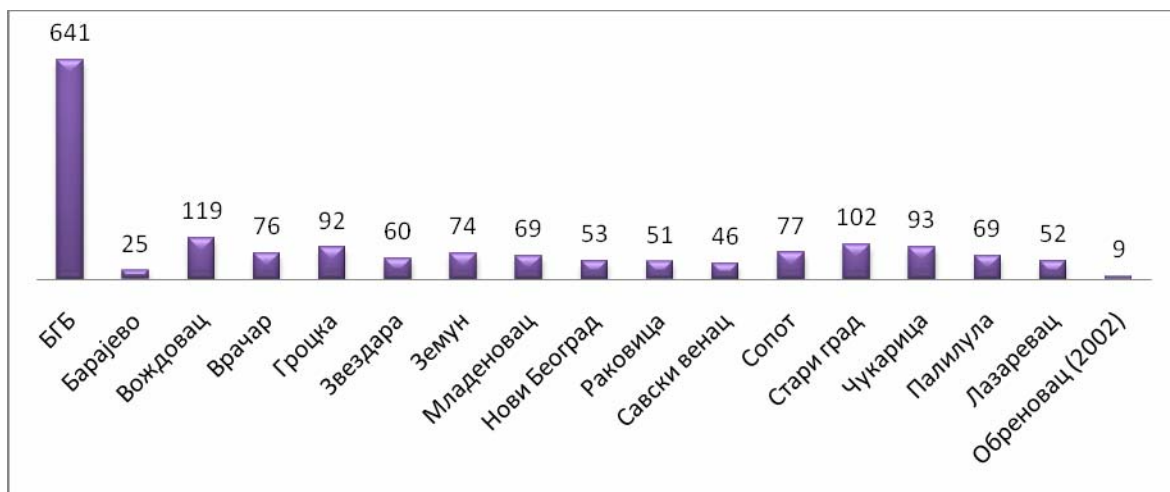


График бр. 5: Књижевни сусрети и промоције народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005. год.

Књижевни сусрети

Вечери руске поезије, разговори о ћирилици, књижевне вечери *У сусрет НИИН-овој награди*, књижевне вечери посвећене стваралаштву: Жака Превера, Милорада Павића, Виславе Шимборске, Нине Берберове, Васка Попе, Зорана Ћирића, Матије Бећковића и Константина Кавафија само су део многобројних књижевних програма које су библиотеке оствариле.

У Сопоту, при библиотеци, је 2003. године основан Књижевни клуб Милован Видаковић, који окупља локалне књижевне ствараоце. Остварена је сарадња са клубовима у Београду и Гроцкој. У Гроцкој, у саставу библиотеке, у оквиру Галерије 11, још од 1992. године успешно делује књижевни клуб Обзорја.

Промоције

У библиотекама се већ традиционално организују промоције књига и часописа које треба препоручити читаоцима. Поред белетристике, промовишу се и наслови стручне литературе. На тај начин се скреће пажња и стручне јавности. Приликом оваквих промоција библиотеке добијају на поклон представљене књиге и тиме обогаћују своје фондове.

Библиотеке су представљале нове, актуелне књиге, награђене књиге, откривале читаоцима савремену светску издавачку продукцију преведену код нас. Уз то су организовани разговори о тим књигама, као и сусрети с ауторима. Библиотеке су угостиле и стране писце, па су, на пример, гости *Библиотеке града Београда* били, у оквиру 40-ог међународног сусрета писаца, египатска списатељица Селва Бакр, израелски песници Дин Катан-Бенцион, Михаил Гробман и Жени Лебл, украјински писац Миколо Рјабчуко, а

гости библиотеке *Исидора Секулић* (Савски венац) писци из Италије Антонио Порпета и Мануел Кирога Клерико.

Сазвежђе речи – књижевне промоције библиотеке *Доситеј Обрадовић* (Вождовац)
Књижевна сцена – промоције нових, актуелних књига библиотеке *Вук Караџић* (Звездара)

Књижевни програми за децу

Библиотеке су организовале велики број књижевних сусрета са дечјим писцима, у циљу едукације деце и развијања културе читања. Књижевни сусрети су се одигравали у школама и у просторијама библиотека. *Приближимо добру књигу детету* - библиотека *Вук Караџић* (Звездара), *Песнички час* – библиотека *Јован Дучић* (Барајево), *Писац – гост школе*, само су неки од књижевних програма намењених деци.

Највећи број књижевних сусрета и промоција остварен је у 2003. години, 466, потом 2001. године, 382, 2002. године 330, 2004. године 309, и 2005. године 221.

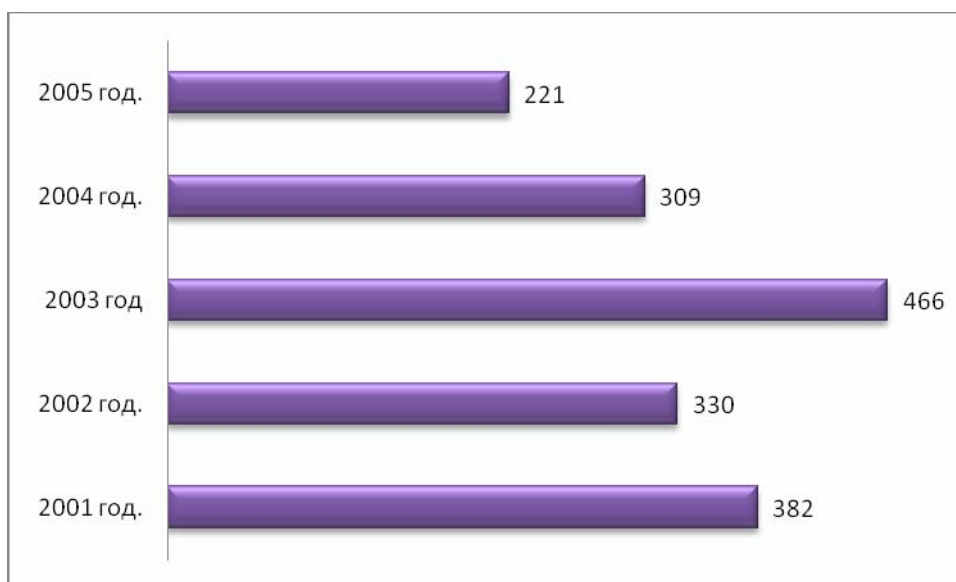


График бр. 6: Укупан број књижевних сусрета и промоција народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

Посећеност

Књижевним сусретима и промоцијама у периоду од 2003-2005. године, присуствовало је више од 27.187 посетилаца.

ТРИБИНЕ И ПРЕДАВАЊА

У анализираном периоду избројано је 658 трибина и предавања. Највећи број ових програма забележила је Библиотека града Београда 276, библиотека Димитрије Туцовић (Лазаревац) 117 и библиотека Свети Сава (Земун) 61.

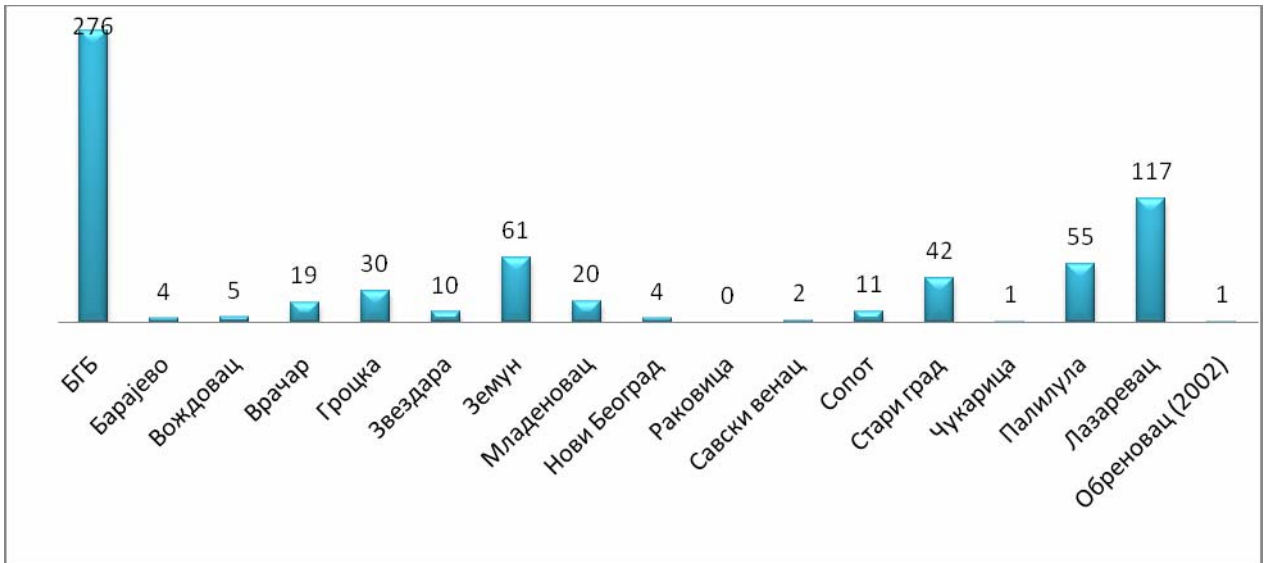


График бр. 7: Укупан број трибина и предавања народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005. год.

Теме предавања и трибина биле су веома разноврсне:

Женско питање – жене и њихов положај у савременом душтву биле су тема многобројних предавања. Организована су предавања о женском стваралаштву, храбрим женама, познатим женским ствараоцима, женским ликовима у познатим књижевним делима, али и о проблемима са којима се жене сусрећу у свакодневном животу, попут насиља у породици. Овакве трибине женама пружају и многобројне савете који се односе на питања неге, лепоте, здравља, васпитања деце, чак и одласка на путовање.

У Библиотеци Димитрије Туцовић сваке године, последњег петка у месецу, се одржава циклус предавања Женско питање, а у Библиотеци града Београда, у оквиру трибине Уметност традиционално се одржавају циклуси предавања Свет у оку жене (нпр. предавања о Мини Караџић Вукомановић, предавање о првим ученицама Уметничке школе у Београду, о женским ликовима у Вагнеровим операма, Жена и дизајн, Мира Траиловић, талијина кћи, Прве даме балета Народног позоришта у Београду, Представа жене у каменом и металном добу на тлу Србије...)

Едукација младих – Велики број трибина посвећен је едукацији младих. Најчешће теме оваквих трибина су наркоманија и превенција болести зависности али и едукација родитеља и деце са посебним потребама.

Књижевност – Велики број трибина и предавања био је посвећен књижевном стваралаштву.

Неке од тема биле су српска средњовековна књижевност, савремени аспекти ћирилице, тумачење књижевног дела, цензурисане књиге, афоризми, феномен бест-селера, историја књиге, како су кроз историју изгледале књиге и како и зашто су настале библиотеке. Одржане су и трибине *Ја као читалац (Библиотека града Београда)*, где познати говоре о свом читалачком искуству, *Препорука за читање (Библиотека града Београда)*, где библиотекари бирају наслове из текуће продукције и препоручују за читање.

Трибина Књига плус се одржава сваког трећег уторка у месецу у библиотеци Милутин Бојић, у организацији библиотеке и Српског књижевног друштва. Учествоју еминентни писци и познати критичари.

Историја – честа су била предавања о познатим историјским личностима, о народима, о неком великом историјском догађају. Теме су биле: *Трибали, историјски најстарији познати народ са тла Србије, циклус Сукоби цивилизација (Византија и Арапи, Крсташки походи, Од Константинопоља до Истамбула), знамените личности Првог српског устанка, Културна историја Земуна...*

Етнологија – магија у традиционалној култури, облици службеног одевања у Србији, лична имена у Срба

Савремено друштво – расправљало се о новом светском поретку и глобализацији

Знамените личности – предавања о Милени Павловић Барили, Надежди Петровић, Јовану Дучићу, Антониу Гаудију, Љубици Цуци Сокић

Географија, путовања – вечери посвећене Ирану, Јужној Америци, Тибету, Тајланду, Мексику, Турској, Либану, циклуси Разгледница из Јапана, Разгледница из Кине, Пут свиле, Цивилизација Маја

Београд – у историји и књижевности, о дворовима у Београду

Филозофија - криза духовности, о моралу, циклус предавања *Љубав наша насушна*

Религија – је била најчешћа тема трибина. Одржана су предавања о Светом Сави, о Ускрсу и страсној седмици, циклус о таоизму, циклус Света гора Атонска (*Српске уметничке старине у манастиру Ватопеду, Сликар Јован у Хиландару 1631-1632, Међународноправни положај Свете Горе Атонске, Архимандрит Порфирије Успенски-путописац и историчар Свете Горе (1804-1885), О Хиландарском уметничком везу и његовој козервацији, прилог познавању култова чудотворних светогорских икона, Света Гора у енглеским путописима 19. Века, Две црнице из историје Хиландара, Апокрифи у рукописима манастира Хиландара, Писани извори о појању у манастиру Хиландару, Меморијално дрвеће манастира Хиландара, О Светогорском сликарству и западу, Света гора у водичима за путнике, Света Гора и музика православних на Балкану 15-16 век,*

Пожар у манастиру Хиландару и његове последице, реконструкција и електрификација ризнице Манастира Хиландара, Поседи манастира Хиландара на Косову и Метохији).

Уметност – надреализам, циклус Великани српске уметности 19. века, Страдање српске културне баштине на Косову и Метохији, Естетика и филозофија уметности на почетку 21. века, Руско уметничко наслеђе у Београду (руски архитекти, руски сликари емигранти у Југославији између два светска рата, руски балетски уметници, уметници у опери), циклус Уметност Цариграда.

У Библиотеци града Београда, у оквиру трибине Уметност, сваке године се представљају нове књиге из области уметности и одржавају циклуси предавања. Традиционално се одржавају циклуси Свет у оку жене и Света гора Атонска.

Здравље – здрава исхрана, превентива, традиционално лечење, лековито биље

*Археологија – *Viminacium lumen teit*, култура Лепенског вира*

Библиотекарство- примена интернета у пословању библиотеке, Савремена библиотека, менаџмент у библиотекама, управљање информацијама у библиотекама...

Говорило се и о екологији, маркетингу, научној фантастици, музици и филму и архитектури ...

Амерички кутак Библиотеке града Београда
Амерички кутак је отворен 2003. године као резултат сарадње између Библиотеке града Београда и Америчке амбасаде у Београду. Осмишљен је као мини библиотека, која шири знање о америчкој култури и уметности. Сваке године, између осталих програма, у Америчком кутку се организују разноврсна предавања. Теме су до сада биле:
Америчка поп култура, Савремена уметност америчких индијанаца на југозападу Америке, Преглед америчке историје, Волт Витмен и трансценденталисти, Светски дан борбе против СИДЕ, Како написати добар CV, студентске визе, избори у САД, Америчке вредности и америчко друштво, Њу Орлинс - култура и туризам

Посећеност

Трибинама и предавањима присуствовало је од 2003.-2005. године преко 14.000 посетилаца. Тај број је сигурно и већи, с обзиром да су подаци о посећености ових програма доста непрецизни.

По годинама, највећи број трибина и предавања је остварен 2005. године, 176, потом 2004. године 152, 2002. године 144, 2003. године 142 и 2001. године 105.

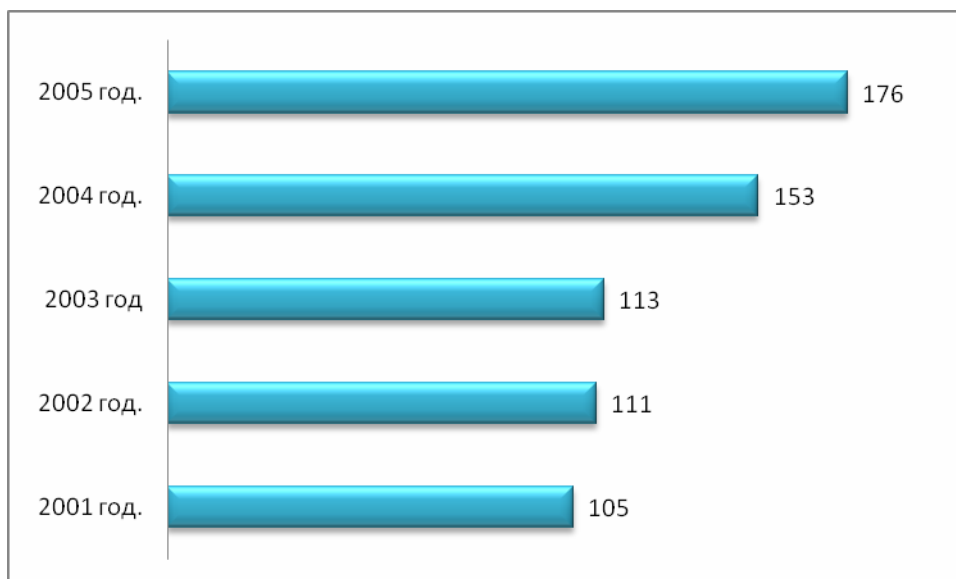


График бр. 8: Укупан број трибина и предавања народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

ЗАБАВНИ ПРОГРАМИ

Било је преко 282 забавна програма, и од тога преко 93 у Библиотеци града Београда и у библиотеци *Исидора Секулић* (Савски венац) 49.

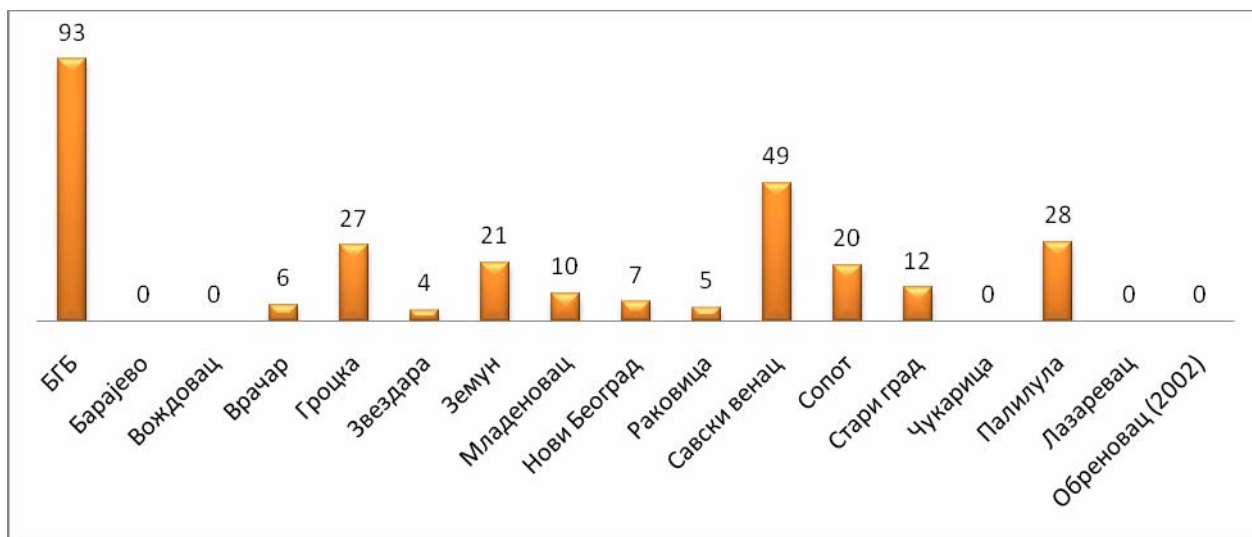


График бр. 9: Укупан број забавних програма народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005. год.

У забавне програме смо сврстали концерте свих врста, филмске пројекције, позоришне представе и перформансе.

Концерти

Највећи је број концерата, пре свега класичне и етно музике. На концертима су, углавном, учествовали ученици музичких школа, са којима библиотеке имају сарадњу, или студенти музичке академије, али и еминентни и већ афирмисани музичари и ансамбли. Концерти су у великом броју део каквог већег програма или манифестације. Неки концерти су и хуманитарног карактера.

Библиотека Свети Сава (Земун) има одличну сарадњу са музичком школом Коста Манојловић, која поред редовних коцера та које одржава у просторијама библиотеке, пружа музичку потпору и код других културних програма.

У библиотеци Милутин Бојић, 2005. године, одржан је музички циклус Гозба, где су учествовале музичке школе, студенти академије или већ афирмисани музичари. Тада је одржано 20 коцера та камерне музике.

У библиотеци Ђорђе Јовановић (Стари град), 2005. године је одржан циклус Мастер клас – виолина, пет дана по седам часова музичког програма.

За сваки одржани концерт у Одељењу уметности Библиотеке града Београда је припремљен текст програма, који се делио публици на концерту.

Пројекције филмова

Највише је било пројекција документарних филмова, који су, углавном, својом тематиком везани за неки значајан догађај или датум. Највећи број пројекција је у Америчком кутку Библиотеке града Београда и у библиотеци Милутин Бојић, где су за децу емитовани цртани филмови и популарне домаће дечје ТВ серије.

Представе и перформанси

Од гостујућих представа у библиотекама су се најчешће изводиле монодраме. Велики је број представа које су изводили полазници различитих школа глуме или глумачких радионица.

У библиотеци Милутин Бојић – Где је моја чарапа (деца групе Омен), гостовања групе глумаца са драмом Милутина Бојића Госпођа Олга, монодрама Њеточка Њезванова, по истоименом роману Достојевског

Посећеност

У периоду од 2003-2005. године, забавне програме библиотека гледало је више од 7.960 посетилаца. Од забавних програма, најпосећенији су концерти.

По годинама, највећи број забавних програма је остварен 2005. године, 71, потом 2004. године 69, 2003. године 58, 2002. године 46 и 2001. године 38.

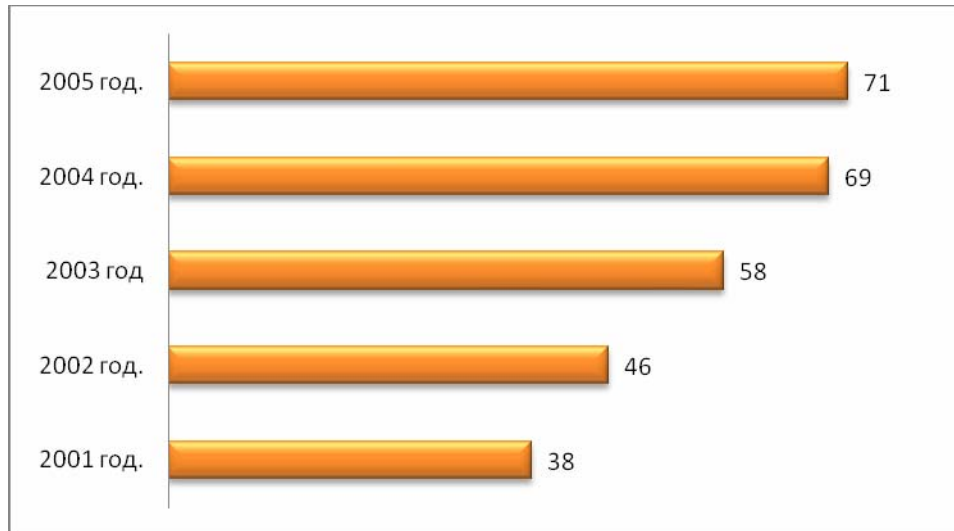


График бр. 10: Укупан број забавних програма народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

ЈУБИЛЕЈИ

Једна од честих културно-просветних активности библиотека је обележавање јубилеја различитим поводима. Најчешће су прославе јубилеја саме библиотеке или неког другог значајног датума, рођења знамените личности или датума везаног за битан историјски догађај.

Избројано је 238 јубилеја. Највише их је остварила библиотека *Вук Караџић* (Нови Београд) 77.

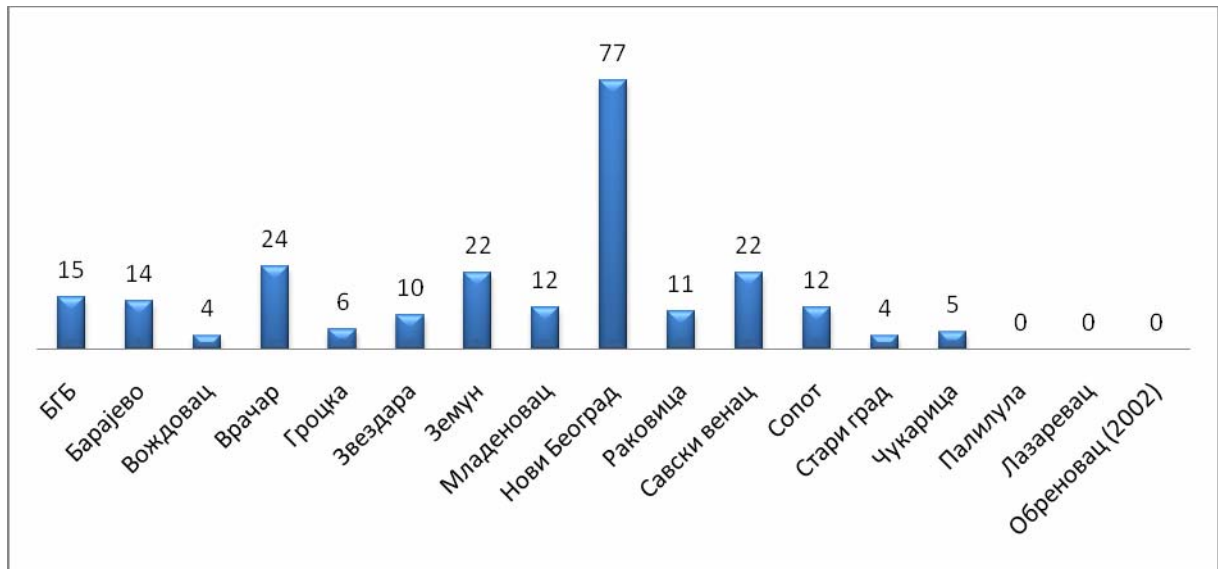


График бр. 11: Укупан број јубилеја народних библиотека у Београду, у периоду од 2001. до 2005. године

Редовно су обележавани значајни датуми наше историје (Косовска битка, Дан Светог Саве, Први српски устанак), годишњице рођења или смрти знаменитих личности. Библиотеке су обележавале јубилеје на разноврсне начине. Тим поводима, организовале су манифестације, изложбе, концерте, доделе награда.

100 година рођења Јована Дучића, 150 година рођења Симе Матавуља, 150 година од смрти Бранка Радичевића, 110 година од рођења Милоша Црњанског

Посећеност

Од 2003-2005. године, програми посвећени јубилејима имали су преко 21.108 посетилаца.

По годинама, највише јубилеја је обележено 2004. године, 81, потом 2005. године, 66 и 2003. године 61.

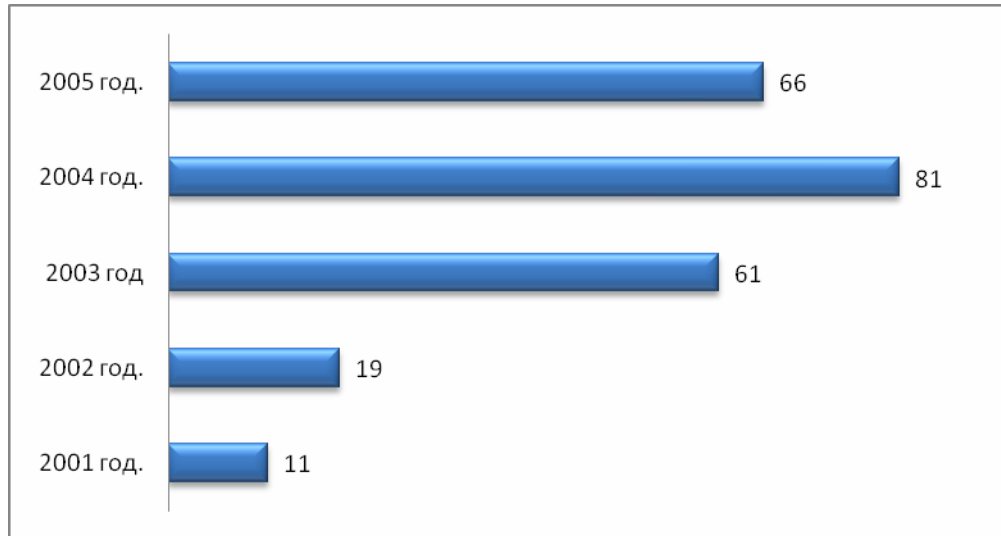


График бр. 12: Укупан број јубилеја народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

ОСТАЛЕ АКЦИЈЕ И ПРОГРАМИ

У остале акције и програме сврстане су веће манифестације, радионице и курсеви, такмичења и конкурси, саветовања и семинари, аукције, доделе награда и учествовања на сајмовима књига, сарадња с локалним медијима и конференције за штампу.

Било је укупно 2.662 осталих акција и програма. Највећи број акција и програма остварила је Библиотека града Београда, 421, потом библиотека Милутин Бојић (Палилула), 354, библиотека Доситеј Обрадовић (Вождовац) 300, библиотека Деспот Стефан Лазаревић (Младеновац) и библиотека Вук Караџић (Нови Београд) по 258.

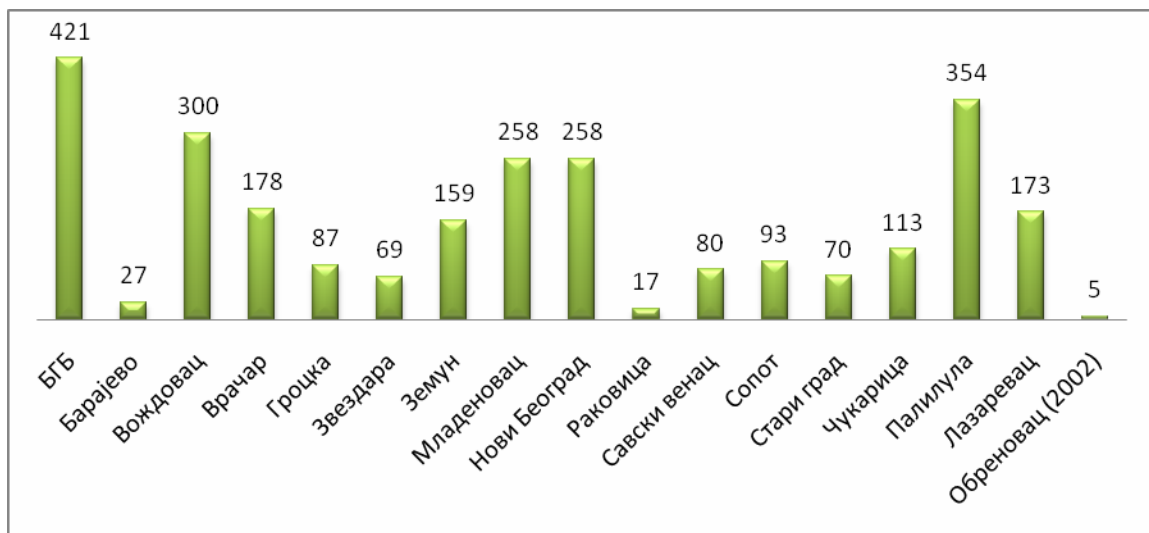


График бр. 13: Укупан број осталих акција и програма народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005. год.

Веће манифестације

Књижевна манифестација Шумадијске метафоре, која на специфичан начин представља културу Младеновца, организује се од 1987. године, а од 1997. године овај фестивал има међународни карактер.

Традиционално Дани Милована Видаковића и Видовданско сусретање – библиотека Милован Видаковић (Сопот)

Велика књижевна акција - манифестација Читалачка значка – библиотеке Петар Кочић (Врачар) и Вук Караџић (Нови Београд).

Традиционалне су Савамалске вечери у огранку Бора Станковић, Топчидерско културно лето и Мајска песничка сусретања. У програмима су учествовали познати писци, сликари и музичари – библиотека Исидора Секулић (Савски венац)

Дани Ромске културе-Библиотека града Београда

Светосавска академија, Манифестација Вукови дани, Манифестација Песници Новом Београду – библиотека Вук Караџић (Нови Београд)

Библиотека града Београда укључује се у велики број градских

манифестација и јубилеја које организују и друге установе културе:

Фестивал једног писца - Растко Петровић Културног центра Београда,

Дани Васка Попа Документационог центра Васко Попа из Вршица,

Дисово пролеће Градске библиотеке из Чачка

Радионице и курсеви

Библиотеке су организовале радионице и курсеви и за децу и за одрасле. Одржавале су се креативне, педагошке, филмске радионице, курсеви креативног писања за децу и одрасле који пружају књижевне поуке и савете будућим писцима.

У Америчком кутку Библиотеке града Београда, часови конверзације - волонтери из Америке петком држе часове конверзације за све заинтересоване чланове Кутка. Часови су веома добро посећени

Радионица Како добро преводити за филм и телевизију, Курс креативног писања за одрасле и децу –бесплатни курс за читатељке библиотеке, Радионица Родни идентитет и национализам, филмска радионица Поглед на другог,30 радионица Драма у васпитању, креативна радионица Гостујући песници, Други – филмска радионица – библиотека Милутин Бојић (Палилула)

Такмичења и конкурси

Библиотеке су често расписивале литерарне и ликовне конкурсе, на задате теме, за ученике основних и средњих школа. Поред тога, библиотеке су организовале и такмичења рецитатора.

Конкурс Пред ликом Светог Саве – библиотека Свети Сава (Земун)

Конкурс за најбољи матурски рад у Београду – Библиотека града Београда

Светосавски литерарни конкурс и мајска песнички, Видовдански међународни литерарни конкурс – библиотека Вук Караџић (Нови Београд)

Саветовања и семинари

Библиотеке су организовале и саветовања и семинаре за библиотекаре, у циљу њиховог упознавања са важећим стандардима, правилима и упутствима за обављање библиотечке делатности. Теме су биле разноврсне: *Инвентарисање и ревизија библиотечке грађе, Каталогизација библиотечке грађе, Класификација библиотечке грађе, Представљање библиотека Илиноја и разговор са предавачима о стручним темама*, како менаџмент у библиотекама води ка филозофији, стратешко планирање у библиотекама, економска улога библиотека у савременом друштву, стандарди квалитета библиотечке услуге...

Сарадња с локалним медијима и другим установама културе

Сви програми медијски су били пропраћени у штампи, на радију и телевизији. У појединим библиотекама задужени библиотекари редовно су припремали информације и писали прилоге о значајним активностима. Медијска покривеност је била добра.

За сва догађања у Америчком кутку Библиотеке града Београда организован је увек контакт са медијима што је документовано у досијеима Кутка. Корисници и други заинтересовани се на разне начине могу обавестити о догађањима у Кутку: путем штампаних и електронских медија, огласне табле у самом Кутку и путем Интернета.

Библиотеке су имале богату сарадњу у организовању свих врста програма и акција са другим културним установама, најчешће музејима, домовима културе, књижевним друштвима. Сарадња је била узајамна. Библиотеке које имају проблема са простором организовале су културне програме у просторијама других установа са којима сарађују или су користиле просторије општина на којима се налазе.

Посећеност

Остале акције и програме, од 2003-2005. године пратило је више од 56.661 посетилаца.

По годинама, највећи број осталих акција и програма остварен је у 2001. години , 747 и у 2003. години, 730.

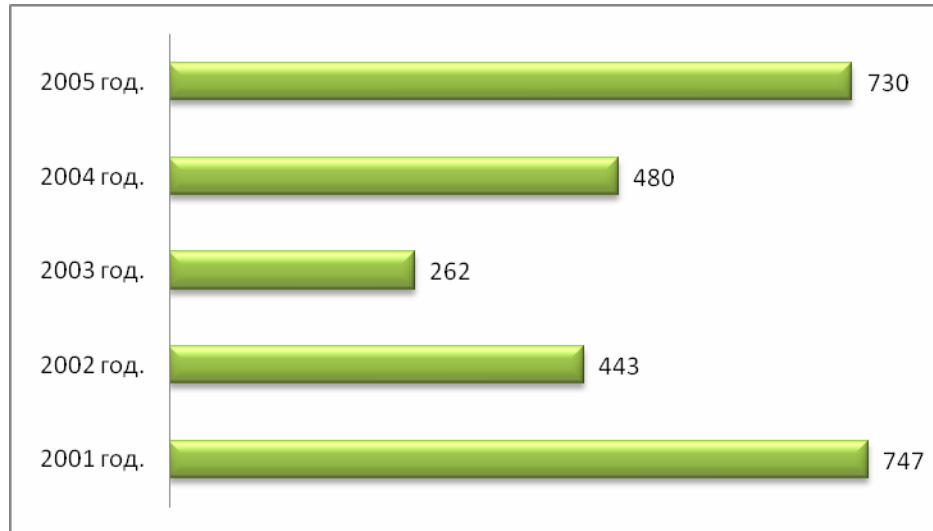


График бр. 14: Укупан број осталих акција и програма народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

ПРОГРАМИ ЗА ДЕЦУ

Деца су приоритетна циљна група и чак трећина од укупног броја програма за анализирани период су програми намењени деци.

Од укупно 4.622 програма за децу, највише су оствариле Библиотека града Београда 934, библиотека Милутин Бојић 648, Ђорђе Јовановић (Стари град) 637, Димитрије Туцовић 504 (Лазаревац), Доситеј Обрадовић (Вождовац) 388. Потом, Миодраг Булатовић (Раковица) 250, Исидора Секулић (Савски венац) 236, Вук Караџић (Нови Београд) 229, Деспот Стефан Лазаревић (Младеновац) 170, Вук Караџић (Звездара) 166, Лаза Костић (Чукарица) 116, Свети Сава (Земун) 93, Петар Кочић (Врачар) 77, Илија Гарашанин (Гроцка) 67, Јован Дучић (Барајево) и Милован Видаковић (Сопот) по 52 и Влада Аксентијевић (Обреновац), у 2002. години, 3.

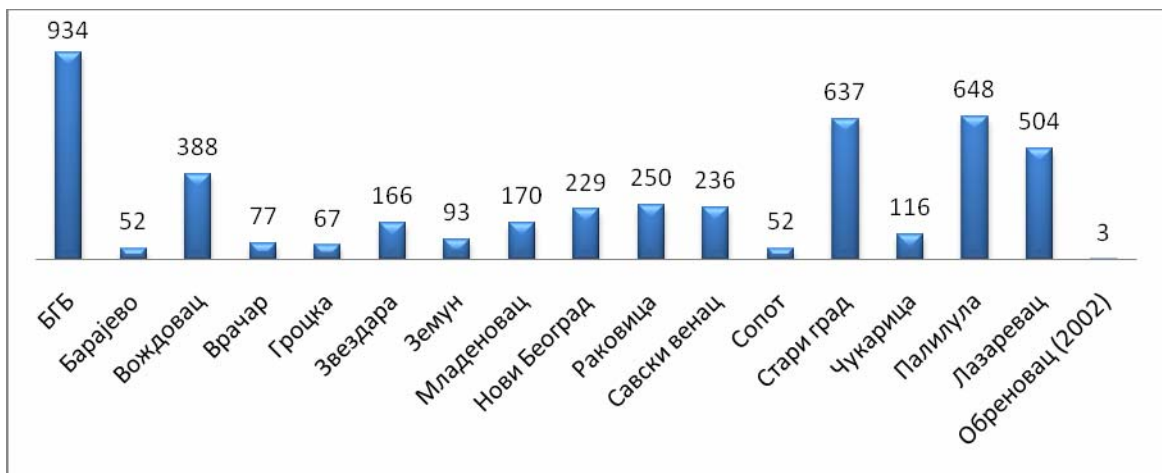


График бр. 15: Укупан број програма за децу народних библиотека у Београду у периоду од 2001-2005. год.

Библиотеке редовно сарађују са основним школама и предшколским установама, организују сусрете с децом и реализују велики број бесплатних програма примерених дечјим интересовањима и потребама. Програми за децу су разноврсни. Библиотеке су организовале књижевне програме за децу, фестивале, радионице, изложбе и друге акције и програме.

Дечји фестивали

*Први београдски фестивал писаца за децу - библиотека Лаза Костић (Чукарица)
Фестивал хумора за децу у библиотеци Димитрије Туцовић (Лазаревац)
Сваке године, од 1989. у овој библиотеци се организује Фестивал хумора за децу. У оквиру Фестивала, изводе се промоције, додељује Златно Гашино перо, Сребрно Гашино перо и Гашино перо; организују изложбе награђених цртежа, маски, лутки, радова, округли столови посвећени издавачкој делатности јавних библиотека и продукцији часописа за децу, сарадњи дечјих одељења јавних библиотека школе цртаног филма, ревије дечјих драмских група, Микијева цртачка ствараоница (гостовање библиотеке Ђорђе Јовановић), кликеријада, мали мађионичари
Од 2003. године, у библиотеци Доситеј Обрадовић (Вождовац) се организује Дечји фестивал Доситејеви дани (Дан лепе речи, Дан лепе песме, Дан лепе игре и Дан лепих награда)*

Књижевни програми за децу

Библиотеке су организовале промоције књига за децу, сусрете деце-песника, гостовања познатих дечјих писаца, одржавале курсеве креативног писања и на друге начине их подстицале да развијају културу читања и писања.

Гостовања познатих дечјих писаца – делом у просторијама самих школа, а делом у просторијама општинских библиотека скоро свих београдских општина. Ти сусрети су подразумевали и колективни упис ученика као и бесплатан упис ђака-првака у Библиотеку. Приближимо добру књигу детету – промоције и продајне изложбе издавача квалитетне дечје књиге у вртићима – библиотека Вук Караџић (Звездара)

Читамо Григора Витеза, час српског језика са ученицима трећег разреда, Каква је књига сликовница, Најбољи рецитију за вас – представљање најбољих рецитатора на општинском и градском такмичењу, Срећан празник – литерарно вече ученика ОШ Вук Караџић пред Ускрс, Ја не могу да се зауставим – часови креативног писања са ученицима трећег и четвог разреда градских основних школа, најбољи радови послати на конкурс Фестивала хумора за децу, Хајдук је мој друг, И онда је десет љутих гусара ишчупало репу – библиотека Димитрије Туцовић (Лазаревац)

Читалачка значка – библиотеке Петар Кочић (Врачар), Доситеј Обрадовић (Вождовац), Вук Караџић (Нови Београд), Свети Сава (Земун)

Бачка песничка сусретања –библиотеке Доситеј Обрадовић (Вождовац), Лаза Костић (Чукарица), Исидора Секулић (Савски венац)

Читајмо заједно – библиотека Доситеј Обрадовић (Вождовац)

Доситејево перо –награда дечје критике – библиотека Доситеј Обрадовић (Вождовац)

Библиотека града Београда: О књигама и још понечем - програм осмишљен у циљу промовисања недовољно познатих а квалитетних дечјих писаца, кроз њихова гостовања, али укључујући и сценске наступе: делове позоришних представа, ученичка драмска извођења и остало. Дружење са писцем - програм који представља дечје писце кроз целокупно њихово стваралаштво. Програм се реализује једном месечно. Приче о митовима - програм који децу предшколског и основношколског узраста упућује у основе митолошког поимања света, као и у неке појмове који су за ту свест карактеристични. Песничка штафета, Читајмо заједно - едукација деце, Сазвежђе речи – деца играју књигу – библиотека Доситеј Обрадовић (Вождовац)

Радионице

Готово да нема библиотеке која није организовала глумачке или ликовне радионице за децу. После оваквих радионица организују се изложбе слика полазника ликовних курсева или изводе представе учесника позоришних радионица. У библиотеци *Милутин Бојић*, у Котежу, редовно се организују радионице тематски прилагођене деци са посебним потребама. Врши се и едукација родитеља и деце са посебним потребама и упућивање деце на дружење у радионици, уз стручну помоћ дефектолога.

У библиотеци Димитрије Туцовић се одржавала Дечја креативна радионица Мала шпанска радионица – у библиотеци Милутин Бојић, намењена деци од другог до осмог разреда и заснива се на учењу појмова на шпанском језику. Више је културолошка радионица него школа језика, јер се говори о култури, обичајима и језику, кроз поједине појмове се уче елементи азбуке и ликовно представљају. Сарадња са Институтом Сервантес.

Курс креативног писања за децу, Шта вас очекује у првом разреду – библиотека Милутин Бојић (Палилула)

Мала сликарска радионица – библиотека Петар Кочић (Врачар)

Шта знаш о животињама, Шта другарство значи – библиотека Јован Дучић (Барајево)

У Библиотеци града Београда:

Школа креативног писања - програм намењен старијим основношколцима, а има за циљ напуштање дедуктивно-репродуктивног модела у току процеса читања и писања и, уз помоћ програмиране наставе, усвајање креативног односа ка стваралаштву.

Еколошке радионице - програм усмерен на стварање и развијање еколошке свести код деце, упознавање са основним принципима очувања животне средине и осмишљавање конкретних акција заштите животне средине у локалној заједници. Припрема деце за полазак у школу - програм намењен предшколцима и он обухвата увођење деце у моторичке радње, као и у основне појмове предмета са којима ће се у току почетног школовања сусрети. Кад порастем бићу... - програм намењен старијим

основношколцима, а представља необична занимања (пиротехничар, сценограф, маскер) и нуди помоћ при избору професије. Мала школа примењених вештина - програм у оквиру кога деца уче да праве предмете од зрневља, украсе од пресованог лишћа, да вајају, плету, везу по различитим моделима и сл. Школа шаха - програм намењен деци нижег основношколског узраста и заснован је на увођењу у свет шаха, учењу основних шаховских потеза, као и развоју логичког мишљења.

Циклуси

За време летњег распуста у библиотеци Милутин Бојић, видео циклуси Распуст у Београду и Ау што је школа згодна с децјим цртаним филмовима и пројекцијама ТВ серија На слово на слово ... и Невен

Циклус Занимљива занимања у библиотеци Лаза Костић (Чукарица) – за ученике старијих разреда ОШ, пружа забавне и корисне информације о занимањима или професијама која би их могла занимати

Тематски циклус разговора с предшколцима Питај, да ти кажем библиотека - Вук Караџић (Звездара)

Циклус Чаробна књига у мају и циклус програма за децу са водећим ствараоцима за децу као што су Драган Лукић, Добрица Ерић, Душан Поп-Ђурђев, Миомир Краговић, Слободан Станишић и другима – библиотека Ђорђе Јовановић (Стари град)

Изложбе

Најчешће су то биле изложбе децјих радова на задате теме (*Ускрс, Свети Сава, Јесен, Како замишљам библиотеку*), изложбе радова након ликовних конкурса, или у оквиру школа сликања и цртања или разних радионица. Изложбе су организоване и у оквиру децјих фестивала – изложбе лутки, маске, часовника, сликовница, награђених радова, вајарских радова деце с посебним потребама, цртежа, ликовних школа, предшколских установа, изложба децје карикатуре Мали Пјер.

Такмичења

Библиотеке су организоване разноврсна такмичења и квизове знања за децу. Најчешће су се одржавала такмичења рецитатора, али и ликовна, литерарна и такмичења певача.

Такмичење у рецитовању рецитатора основних и средњих школа, Квиз знања и забаве библиотека Јован Дучић (Барајево)

За ученике основних и средњих школа Савског венца организовано је ликовно такмичење Моја омиљена књига осликана

Такмичење Распевано одељење и Такмичење најмлађих певача Сребрна сирена – библиотека Доситеј Обрадовић (Вождовац)

Остале акције и програми

Библиотеке су за децу организоване и забавне програме, маскембале, музичке програме, прославе нових година и доделе пакетића. Организовале су и саветовалишта, у циљу

пружања стручне помоћи у решавању различитих проблема. Посебан вид активности чине колективни уписи деце школског и предшколског узраста у библиотеку.

Библиотека града Београда:

Психолошко саветовалиште засновано је на индивидуалним терапеутским разговорима са децом или њиховим родитељима. Циљ програма је пружање стручне помоћи у решавању проблема одрастања, проблема у учењу, у породици, помоћ у решавању конфликта са вршњацима. Све је култура - програм намењен основношколцима, а има за циљ упознавање деце са различитим установама културе у Београду, са делатностима које ове установе обављају, као и са грађом коју заинтересованим грађанима могу да понуде (архиви, музеји, позоришта). А сад мало музике - програм намењен деци старијег основношколског и средњошколског узраста и чине га концерти класичне музике ученика завршних година београдских музичких школа. Концерти се реализују једном месечно. Приче о животињама - едукативно-забавни програм који деци млађег основношколског узраста нуди основне информације и занимљивости из животињског царства, приче из Зоо врта, укључује их у разговоре о кућним љубимцима и популарише књиге које говоре о животињама. Ми и они други - програм намењен деци са посебним потребама при интеграцији у вршњачке групе. Вртић у библиотеци - програм намењен деци београдских вртића која при организованим посетама добијају информације о одређеним књижевним делима одабраним за ту прилику. Кроз логичке игре усвајају одређени део градива и лагано улазе у свет литературе.

Час у библиотеци –библиотека Димитрије Туцовић (Лазаревац) – на овим часовима ученици се упознају с коришћењем каталога, употребом енциклопедија и приручника Аукција радова деце са посебним потребама, прикупљају се средства за оснивање трајног фонда – библиотека Милутин Бојић (Котеж)

Посећеност

Програми за децу имали су, од 2003. до 2005. године, најмање 80.106 посетилаца.

По годинама, програми за децу су били најбројнији у 2005. и 2004. години.

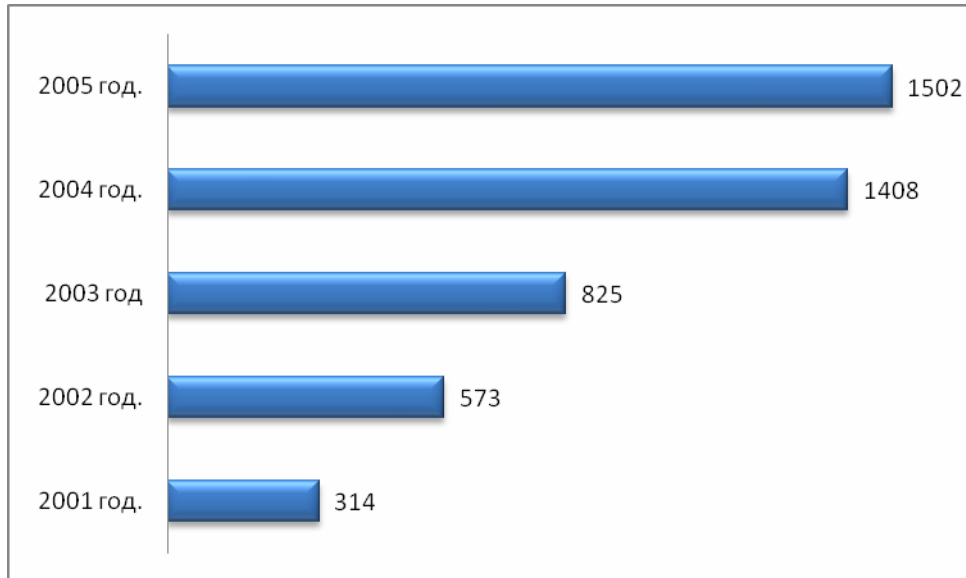


График бр. 16: Укупан број програма за децу народних библиотека у Београду по годинама, од 2001-2005.

ЗАКЉУЧАК

На основу података из доступних извештаја, највећи број културних, образовних и просветних програма остварила је Библиотека града Београда, 2.658, потом библиотека Милутин Бојић (Палилула) 1.492 и библиотека Ђорђе Јовановић (Стари град) 1.060.

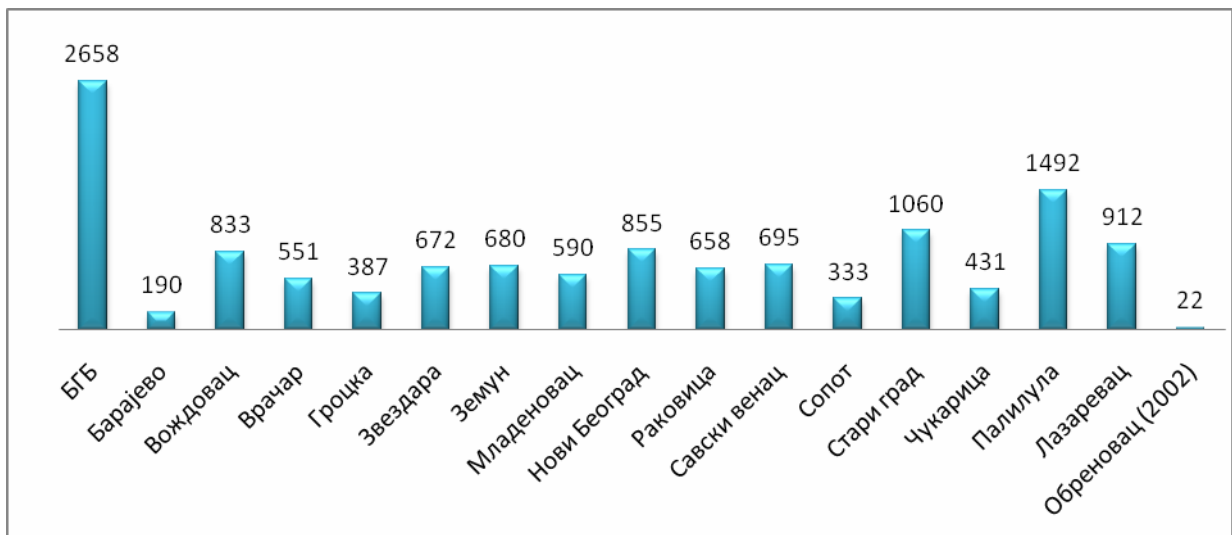


График бр. 17: Укупан број програма народних библиотека у периоду од 2001-2005. год.

По годинама, примећује се велико повећање броја програма у 2004. и 2005. години у односу на прве три године анализираниог периода.

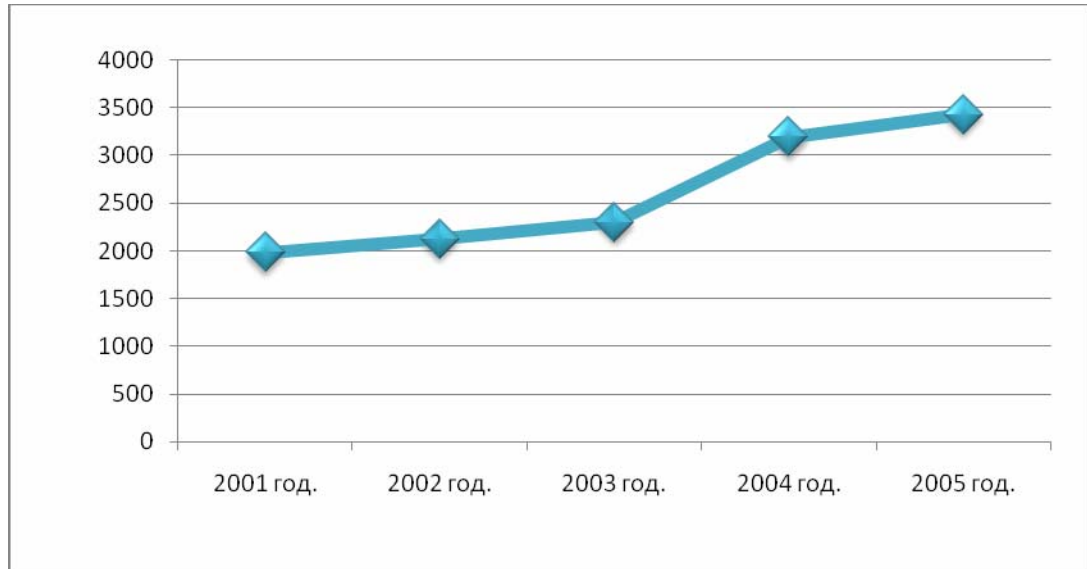


График бр. 18: Укупан број програма народних библиотека по годинама, од 2001-2005.

У граду, у којем је културни живот веома развијен, библиотеке су показале да играју значајну улогу у његовом културном развоју. Актуелне и интересантне теме програма су свакако заслужне за ово, али су ту и посвећени библиотекари који, упркос тешким условима у којима неке библиотеке делују, налазе занимљиве и квалитетне начине на које ће презентовати ове теме.

Најразноврснији програми намењени су деци, јер нема библиотеке која не сарађује са неком предшколском или школском установом, а деца су и корисници које треба неговати.

Отвореност ка свим видовима сарадње, комуникативност, прихватање савремених технологија и добра медијска пропраћеност програма чине библиотеку установом која брине о својим корисницима и прати њихове потребе.

Можемо да закључимо да библиотеке у Београду, путем све разноврснијих и квалитетнијих садржаја својих програма, успешно привлаче пажњу корисника и шире јавности. Преко 237.000 посетилаца годишње то и доказује.

Литература:

1. IFLA/UNESCO смернице за развој јавних библиотека. – Београд : Народна библиотека Србије : Библиотека града Београда, 2005.
2. Смернице за библиотечке услуге за децу. – У: Гласник Народне библиотеке Србије. – ISSN 1820-1245. – Год. 8, бр. 1 (2006), стр. 205-209.
3. Смернице за библиотечке услуге за младе. – У: Гласник Народне библиотеке Србије. – ISSN 1820-1245. – Год. 8, бр. 1 (2006), стр. 211-217.